

Quarantè aniversari de l'Orfeó Gandesà

ANTONI MONNER
Cronista de Gandesa

Crònica

Recuperat amb la democràcia. A principis del segle XX hi va haver un primer grup coral, lligat al Centre Catòlic, que desaparegué amb la Guerra Civil i la dictadura. En restaurar-se la Generalitat i la democràcia, com a regidor de Cultura de Gandesa vaig proposar a l'Ajuntament que es recuperés l'Orfeó

A l'entrada del segle XX, Gandesa i la comarca vivien moments molt difícils. La fil·loxera havia arribat a les nostres vinyes i malgrat els alts preus de les ametlles i les olives, les emigracions a Barcelona eren constants. Però entre la foscor de l'espai social aparegué un ressorgiment cultural de gran rellevància pel futur. L'octubre del 1910 s'inaugurava al carrer de Sant Domingo, a Ca l'Escolà, 'el Centre Catòlic' amb 170 socis. Disposava de bar, atès pel poeta Francesc Serres; un grup de teatre, una secció d'activitats musicals i una mútua d'assegurances equines. Dues personalitats de moment en foren els seus artífexs, el Dr. Joan Bta. Manyà, ordenat sacerdot a Roma pel cardenal Merry del Val, havent assolit el *cum laude* en teologia a la Universitat Gregoriana de Roma, catedràtic del seminari de Tortosa i canonge; i Modest Meix i Soldrà, notari de carrera, que sempre va exercir de substitut al Registre de la Propietat, i en morir el 30 de gener de 1924, a les pàgines d'*El Llamp*, se'l recordava com «un gran patriota i patriu, el savi, i l'home sant molt estimat».

L'any següent, 'el Centre Catòlic' va crear noves seccions, i per les Festes Majors, l'incipient Orfeó Gandesà va cantar *L'emigrant*, *La Pregarà de Verdi* i *La Invocació a la Verge Maria* de Millet. La Secció Dramàtica va representar escenes històriques del segle XVII, entre altres actuacions culturals. Ja per aquells dies funcionava l'escola d'adults, la banda de música, la biblioteca; el Dr. Manyà donava conferències històriques, es posà en marxa la Caixa de Crèdit, es redacten els primers estatuts del Sindicat Agrícola, es creà la Lliga del Bon Mot i es publicaren llibres. També es crearen les bases del periòdic *El Llamp* i multitud d'iniciatives culturals, socials, esportives i econòmiques. El rebombori cultural creat per insignes promotors, amb iniciatives constants i productives, havia de transformar la societat del moment. El Centre Catòlic, que l'any 1922 canvià pel nom de Casal Gandesà, va ser el ferment cultural de Gandesa i comarques veïnes, i el periòdic *El Llamp*, el referent periodístic.

Amb el cop d'estat del general Franco, tot es paralitzà. Acabada la

L'Orfeó Gandesà, durant una actuació. FOTO: CEDIDA

El desembre de 1983, a la missa del gall, l'Orfeó va actuar per primer cop, amb un èxit esplendorós, sota la batuta del mestre Alcoverro. Estava format per 60 cantaires

guerra va funcionar el 'Coro' dirigit pel Sr. Saragossa als anys 1950 i pel Pere Mercader durant un curt període, quan a les Terres de l'Ebre es vivia una forta depressió migratòria per les glaçades i les males collites.

En restaurar-se la Generalitat i la democràcia, com a regidor de Cultura de Gandesa, vaig proposar a l'Ajuntament ressorgir l'Orfeó. Vaig entrevistar-me amb músics i antics cantaires per dirigir-lo sense rebre contestes factibles. En canvi, en dirigir-me a J. Anton Alcoverro va donar-me un sí calorós. Calia trobar un president i organitzador i em vaig entrevistar amb l'Ignasi Rulduà. Tots dos muntaren l'Orfeó i va arrencar amb 60 cantaires. Assajaven al saló parroquial amb el permís de Mn. Romero i del nou rector, Mn. Redent. El desembre de 1983, a la missa del gall, l'Orfeó va actuar per primer cop, amb un èxit esplendorós, sota la batuta del mestre Alcoverro.

Aviat van actuar a les comarques veïnes i foren convidats a Tivissa per celebrar la Trobada d'Orfeons de la Federació Catalana de Cant Coral de les Comarques Meridionals. I el 31 de març del 1986 es va beneir la senyera de l'Orfeó per Mn.

Redent Conesa, dissenyada per Mari Pau Navarro.

A J. Anton Alcoverro, el director, els traslladaren fora i va deixar la direcció. Tot seguit es contractà la mestra Anna Galcerà, filla de Batea que, com a nova directora, va dirigir l'Orfeó amb èxits i la cridaven d'altres poblacions. L'any 1988 l'Orfeó es federà i dos anys després, el president, Ignasi Rulduà va organitzar el XVI Aplec de Corals de les Comarques Meridionals. Van acudir 22 corals i uns 800 cantaires amb multitud d'acompanyants. Gandesa estava repleta de cultura. Hi va haver un dinar comunitari i el Cellar Cooperatiu va obsequiar amb vins i casquetes. L'any 1992 la Federació Catalana d'Entitat Corals va organitzar al Palau Sant Jordi de Barcelona 'Catalunya Coral'. Uns 15.000 cantaires arribats de tot Catalunya van cantar *El Cant de la Senyera*, dirigits pel mestre Oriol Martorell.

L'any 2000 amb la participació de Corals de tot Catalunya, al mateix Palau, vam actuar als '150 anys de cant coral del mestre Clavé' i al Catllar, a l'Aplec de les Comarques Meridionals de Ca-

talunya, els va dirigir altre cop el mestre Martorell.

La directora Anna dirigí també La Coral de Batea, la de Torre de l'Espanyol, la d'Ascó i era professora de Música de l'escola d'aquesta població. El 22 de novembre del 2008, es va celebrar una gran festa per commemorar el 25 anys de l'Orfeó. Al matí van celebrar la missa presidida per Mn. Jordi Centelles, concelebrada per Redent Conesa, cantant *La Coronació* de Mozart, en honor a les patrones Santa Cecília i la Mare de Déu de la Fontcalda. A la tarda es van agrupar diferents corals convidades, El Cor Júbilo d'Alcanar, el Cor de Batea, el de la Torre de l'Espanyol, l'Orfeó de Vinaròs i l'Orfeó Gandesà, cloent l'acte amb *El Cant de la Senyera*, musicat per Lluís Millet i lletra de Joan Maragall.

L'any 2012, Josep Vandellós va substituir com a president a Ignasi Rulduà. Es continuaren celebrant fins a 120 actuacions, amb l'Anna Galcerà i el nou director, Josep Juanós de Vilalba, viatjant al Vaticà, a la Sagrada Família i a Viena cantant conjuntament amb 50 corals, el *Nadal d'Advent*, entre altres meritoris actuacions. En arribar la pandèmia assajaren per internet, per mantenir la institució. Ho va fer possible el director Juanós instal·lant als aparells de cadascun dels cantaires comunicació simultània per continuar els assajos.

Passada la pandèmia s'elegí presidenta Teresa Mulet i nova directora, la mestra Maria J. Montañés. Totes dues han organitzat el muntatge commemoratiu dels 40 anys de l'Orfeó Gandesà. Començarà aquesta tarda de dissabte, a l'església de l'Assumpció de Maria, on cantaran les corals de Salou, 'Eixàrcia' i 'Vasco Amat-Lur', dirigides totes dues pel mestre Piotr Issel, amb cinc actuacions cadascuna d'elles. L'Orfeó Gandesà, dirigit per la mestra Maria José Montañés, cantarà quatre obres, sobresortint entre elles *El cant a Gandesa*, amb lletra de Josep Pòvill i Ribera, i música de Josep Celma, que ha estat molt aplaudida. Per tancar l'acte, les tres corals actuaran plegades, cantant *El Rossinyol* i posteriorment hi haurà distincions als antics mestres i presidents. Al Palau del Castellà, l'Orfeó oferirà un aperitiu als cantaires i assistents.